

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра соціально-економічної географії і регіоналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Микола ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕОГРАФІЯ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

рівень вищої освіти	<u>бакалавр</u>
галузь знань	<u>01 Освіта, 10 Природничі науки</u>
спеціальність	<u>014.07 Середня освіта (Географія) 106 Географія</u>
освітня програма	<u>Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток;</u> <u>Географія рекреації та туризму;</u> <u>Фізична географія, моніторинг і кадастр земельних ресурсів;</u> <u>Картографія, геоінформатика і кадастр;</u> <u>Географія, економіка та краєзнавчо-туристична робота;</u> <u>Географія, природознавство та спортивно-туристська робота</u>
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
факультет	<u>геології, географії, рекреації і туризму</u>

2021 / 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

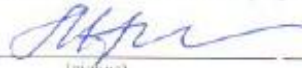
«7» серпня 2021 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: канд. геогр. наук, доцент Володимир РЕДІН

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіоназнавства

Протокол від «7» серпня 2021 року № 9

Завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіоназнавства

 Людмила НСМЕЦЬ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм (керівниками проєктних груп):

Гарант освітньо-професійної програми «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»

 Катерина КРАВЧЕНКО
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми «Географія рекреації та туризму»

 Юлія ПРАСУЛ
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми «Фізична географія, моніторинг і кадастр земельних ресурсів»

 Світлана РЕШЕТЧЕНКО
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми «Картографія, геоінформатика і кадастр»

 Олена СІННА
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми «Географія, економіка та краєзнавчо-туристична робота»

 Наталія ГУССВА
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми «Географія, природознавство та спортивно-туристська робота»

 Катерина БОРИСЕНКО
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол від «7» серпня 2021 року № 6

Голова науково-методичної комісії факультету геології, географії, рекреації і туризму

 Олександр ЖЕМЕРОВ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Географія світового господарства**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

бакалавра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності **014.07 Середня освіта (Географія), 106 Географія**

освітні програми **Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток;**
Географія рекреації та туризму;
Фізична географія, моніторинг і кадастр земельних ресурсів;
Картографія, геоінформатика і кадастр;
Географія, економіка та краєзнавчо-туристична робота;
Географія, природознавство та спортивно-туристська робота

При організації навчання за даним курсом передбачено особливості навчального процесу в умовах адаптивного карантину згідно з наказами і рекомендаціями МОН України і наказу Ректора Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна № 0202-1/260 від «07» серпня 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – вивчення особливостей і закономірностей розвитку та функціонування галузевої і територіальної структури сучасного світового господарства.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- розкрити структуру світового господарства як складової глобальної соціально-економічної системи;
- визначити особливості функціонування світового господарства в умовах глобалізації;
- розкрити сутність та особливості міжнародного географічного поділу праці;
- показати основні методологічні підходи до визначення типів країн за рівнем розвитку;
- вивчити географію природно-ресурсного потенціалу світу, світової промисловості, сільського господарства, сфери послуг.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-
Семестр	
6-й	-
Лекції	
30 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
30 год.	-
Лабораторні заняття	

-	-
Самостійна робота	
60 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Заплановані результати навчання:

формування загальних і фахових компетентностей:

Базові знання з географічних наук: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження відповідно до спеціалізації;

Розуміння основних фізико-географічних та суспільно- 5 географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних рівнях його організації;

Здатність застосовувати базові знання фундаментальних наук при вивченні природних та антропогенних геосистем різного ієрархічного рівня;

Здатність проводити географічний аналіз природних та суспільних об'єктів і процесів у різних просторово-часових масштабах;

Здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички для моделювання різних аспектів територіальної організації життєдіяльності суспільства;

забезпечення досягнення наступних програмних результатів навчання:

Базові знання суспільно-географічних наук: об'єктно- предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження тощо;

Базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур;

Базові знання з економічної та соціальної географії України і світу;

Аналізувати різні аспекти територіальної організації життєдіяльності суспільства;

За результатами вивчення дисципліни студент має:

знати:

- особливості формування та функціонування світового господарства;
- структуру сучасного світового господарства;
- соціально-економічні типи країн;
- географію природно-ресурсного потенціалу світу, світової промисловості, сільського господарства, сфери послуг;
- особливості світових господарських зв'язків.

оволодіти уміннями і навичками:

- проводити аналіз та оцінку факторів, що визначають рівень розвитку галузей світового господарства;
- давати характеристику галузей світового господарства;
- досліджувати територіальні відмінності розвитку окремих галузей світового господарства;
- застосовувати отримані знання та навички у вирішенні глобальних проблем сучасної цивілізації.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Світове господарство як складова глобальної соціально-економічної системи

ТЕМА 1. Світове господарство та його структура.

Поняття світового господарства. Становлення та періоди розвитку світового

господарства. Галузева, функціональна і територіальна структура світового господарства. Закони, закономірності і принципи розвитку та розміщення світового господарства. Система національних рахунків. Стадії економічного розвитку. Міжнародний географічний поділ праці.

ТЕМА 2. *Розвиток світового господарства в умовах глобалізації.*

Інтернаціоналізація та глобалізація у світовому господарстві. Сутність глобалізації. Рівні глобалізації. Фактори розміщення господарства в умовах глобалізації. Географічні аспекти міжнародної економічної інтеграції. Регіональні інтеграційні утворення. Міжнародні економічні організації. Транснаціональні корпорації.

ТЕМА 3. *Типологія країн за рівнем соціально-економічного розвитку.*

Основні методологічні підходи до визначення типів країн за рівнем розвитку. Розвинуті країни: найрозвинутіші країни; високорозвинені країни; середньорозвинені країни. Країни, що розвиваються: з високим і середнім доходом; з доходом нижче середнього; з низьким доходом; з дуже низьким доходом; найменш розвинені.

РОЗДІЛ 2. Галузева і територіальна структура світового господарства

ТЕМА 1. *Природно-ресурсний потенціал світового господарства.*

Природно-ресурсний потенціал (ПРП) як фактор виробництва. Мінерально-ресурсний потенціал. Земельно-ресурсний потенціал. Водно-ресурсний потенціал. Рослинний ПРП. Рекреаційний потенціал. Ресурси Світового океану.

ТЕМА 2. *Промисловість світу.*

Особливості сучасної галузевої структури промисловості. Основні зрушення у структурі світової промисловості. Тенденції розвитку та розміщення галузей промисловості: паливної, електроенергетики, чорної і кольорової металургії, машинобудування, хімічної, лісової, будівельних матеріалів, легкої, харчової.

ТЕМА 3. *Сільське господарство світу.*

Сільськогосподарське виробництво в системі світового господарства. Структура світового сільськогосподарського виробництва. Форми сільськогосподарського використання земель. Географія рослинництва світу. Географія тваринництва світу. Регіональні особливості світового сільського господарства.

ТЕМА 4. *Географія сфери послуг у світовому господарстві.*

Транспортна система світу. Світовий ринок транспортно-логістичних послуг. Світова система зв'язку. Інформаційний сектор світового господарства. Ринок фінансово-банківських послуг. Ринок освітніх послуг. Географія міжнародного туризму.

ТЕМА 5. *Географія міжнародної торгівлі.*

Зміст міжнародної торгівлі та сучасні тенденції її розвитку. Характеристика ринків товарів і послуг у міжнародній торгівлі. Міжнародна торгівля сировинними і готовими промисловими товарами. Міжнародна торгівля послугами.

ТЕМА 6. *Глобальні проблеми світового господарства та шляхи їх вирішення.*

Проблема миру та демілітаризації. Проблема подолання бідності та відсталості. Виробнича проблема, її масштаби, перспективи вирішення. Проблема природних ресурсів. Екологічна проблема. Демографічна проблема. Проблема стійкого розвитку. Проблема розвитку людського потенціалу.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин	
	денна форма	заочна форма

	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Світове господарство як складова глобальної соціально-економічної системи												
Тема 1. Світове господарство та його структура	8	2				6						
Тема 2. Розвиток світового господарства в умовах глобалізації	15	4	4			7						
Тема 3. Типологія країн за рівнем соціально-економічного розвитку	15	4	4			7						
<i>Разом за розділом 1</i>	<i>38</i>	<i>10</i>	<i>8</i>			<i>20</i>						
Розділ 2. Галузева і територіальна структура світового господарства												
Тема 1. Природно-ресурсний потенціал світового господарства	12	2	4			6						
Тема 2. Промисловість світу	14	4	4			6						
Тема 3. Сільське господарство світу	15	4	4			7						
Тема 4. Географія сфери послуг у світовому господарстві	15	4	4			7						
Тема 5. Географія міжнародної торгівлі	15	4	4			7						
Тема 6. Глобальні проблеми світового господарства та шляхи їх вирішення	11	2	2			7						
<i>Разом за розділом 2</i>	<i>82</i>	<i>20</i>	<i>22</i>			<i>40</i>						
Усього годин	120	30	30			60						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Глобалізація та її вплив на географію світового господарства	4
2.	Типологія країн за рівнем соціально-економічного розвитку	4
3.	Природно-ресурсний потенціал світового господарства	4
4.	Промисловість світу	4
5.	Світове сільське господарство	4
6.	Географія світового транспорту	4
7.	Міжнародна економічна інтеграція	4
8.	Глобальні проблеми світового господарства	2
	<i>Разом</i>	<i>30</i>

5. Завдання для самостійної роботи

№	Види, зміст самостійної роботи	Кількість
---	--------------------------------	-----------

з/п		годин
1	Опрацювання літературних джерел за темою «Світове господарство та його структура»	6
2	Вивчення особливостей розвитку світового господарства в умовах глобалізації, підготовка до практичної роботи	7
3	Ознайомлення з науковими підходами до типології країн за рівнем соціально-економічного розвитку, підготовка до практичної роботи	7
4	Опрацювання матеріалу за темою «Природно-ресурсний потенціал світового господарства», підготовка до практичної роботи	6
5	Вивчення особливостей промисловості світу, підготовка до практичної роботи	6
6	Вивчення особливостей сільського господарства світу, підготовка до практичної роботи	7
7	Опрацювання матеріалу за темою «Географія сфери послуг у світовому господарстві», підготовка до практичної роботи	7
8	Вивчення географічних особливостей міжнародної торгівлі	7
9	Ознайомлення з глобальними проблемами світового господарства та шляхами їх вирішення, підготовка до практичної роботи	7
	<i>Разом</i>	<i>60</i>

6. Індивідуальні завдання

Програмою не передбачені.

7. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративні;
- репродуктивні;
- проблемного викладу;
- частково-пошукові;

8. Методи контролю

Усне експрес-опитування, виконання практичних робіт, контрольна робота залікова робота.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Залікова робота	Сума
Розділ 1			Розділ 2						Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індиві- дуальне завдання	Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	15	-	60		
	5	6	6	6	6	6	5	5				40	100

T2 – T9 – практичні роботи

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни «Географія світового господарства»

Практична робота – 5(6) балів:

- виконання практичних завдань – 4(5) балів;

- захист роботи – 1 бал.

Контрольна робота – 15 балів:

- тестові завдання – 6 балів;
- завдання на встановлення відповідності – 2 бали;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 7 балів.

Залікова робота – 40 балів:

- тестові завдання – 12 балів;
- завдання на встановлення відповідності – 12 балів;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 16 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Бочан І.О., Михасюк І.Р. Глобальна економіка: Підручник. – К.: Знання, 2007. – С. 271-305.
2. Воронин В.П. Мировое хозяйство и экономика стран мира: учеб. пособие / Воронин В.П., Кандакова Г.В., Подмолодина И.М. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 236 с.
3. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / за ред. Я.Б. Олійника, І.Г. Смирнова. – К.: Знання 2011. – 640 с.
4. Голиков А.П., Грицак Ю.П., Казакова Н.А., Сидоров В.И. География мирового хозяйства: Учебное пособие. – К.: Центр учеб. литературы, 2008. – 192 с.
5. Мировая экономика и международный бизнес: учебник // Под ред. Полякова В.В., Щенина Р.К. – Изд. 3-е, стер. – М.: КноРус, 2006. – 650 с.
6. Мировая экономика: механизмы и факторы роста / Дайнеко А.Е. и др. – М.: Изд-во деловой и учеб. лит., 2004. – 320 с.
7. Мировая экономика: прогноз до 2020 года / под ред. Дынкина А.А., Королева И.С., Мачавариани Г.И. – М.: Магистр, 2007. – 429 с.
8. Мироненко Н.С. Введение в географию мирового хозяйства: Международное разделение труда: Уч. пособие. – М.: Аспект Пресс, 2006. – 253 с.
9. Фаминский И.П. Мировое хозяйство: динамика, структура производства, мировые товарные рынки (вторая половина XX- начало XXI в.): учеб.пособие. – М.: Магистр, 2007. – 670 с.

Допоміжна література

1. Антипов Н.П. Экономическая интеграция в мировой экономике и транснациональные корпорации / Антипов Н.П., Королев А.Е. // Междунар. публичное и частное право. – 2001. – N 2. – С. 32-34.
2. Арыстанбекова А. Глобализация. Объективная логика и новые вызовы // Междунар. жизнь. – 2004. – N 4-5. – С. 54-65.
3. Байков Н. Мировое потребление и производство первичных энергоресурсов / Н. Байков, Г. Безмельницына // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2003. – N 5. – С. 44-52.
4. Балаева А. Сфера услуг в мировой экономике: тенденции развития / А. Балаева, П. Предводителева // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2007. – N 3. – С. 23-28.

5. Богомолов О.Т. Экономическая глобализация: критический анализ (к выходу книги лауреата Нобелевской премии, профессора Джозефа Стиглица – Joseph E. Stiglitz, *Globalization and its Discontents*, 2002) // Проблемы прогнозирования. – 2003. – N 4. – С. 22-33.
6. Болотин Б. Мировая экономика за 100 лет // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2001. – N 9. – С. 90-114.
7. Бородоевский А. Тенденции социально-экономического развития в разных регионах мира // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2007. – N 4. – С. 18-28.
8. Мировое развитие // Год планеты, 2005: Политика, экономика, бизнес, банки, образование. – М.: Экономика, 2005. – С. 5-59.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Всемирная география (World Geo). – Режим доступа: <http://www.worldgeo.ru>
2. Всемирный банк. Данные и исследования. – Режим доступа: <http://www5.worldbank.org/eca/russian/data/>
3. Географічний портал. – Режим доступу: <http://geosite.com.ua>
4. Географія. – Режим доступу: <http://geoswit.ucoz.ru>
5. Гео-тур. – Режим доступу: <http://www.geo-tour.net>
6. Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Довідник ЦРУ по країнах світу. – Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
8. Країни світу. – Режим доступу: <http://svit.ukrinform.ua>
9. Основные тенденции развития сельского хозяйства по регионам мира. – Режим доступа: <http://www.milogiya2007.ru/mireconom7>
10. Пізнавальний сайт «Географія»: - Режим доступу: <http://geoknigi.com>
11. Світ географії та туризму. – Режим доступу: <http://ukr-tur.narod.ru>
12. Справочные материалы по географии мирового хозяйства. – Режим доступа: <http://www.vlant-consult.ru>
13. Кноема. Мировой Атлас Данных. – Режим доступа: <https://knoema.ru/atlas>